

1987-02-17

Redaktör: Bengt Gill
Tel 0650 - 191 21

1987:1

RF
ksp
nytt

KSPs styrelse, vad gör den mellan årskonferenserna?

Den nya styrelsen har påbörjat ett nytt verksamhetsår med två sammanträden. Det ena sammanträdet hölls i Göteborg på den rätta 25-årsdagen även om föreningens firande knöts till Uddevalla-konferensen. Där fick avgående vice ordföranden Rolf Frankenberg i uppdrag att beskriva föreningens historia och stockholmarna Bo och Rolf har dessutom lovat att samla våra papper och prylar i ett arkiv i Stockholm. Vi har bedömt det så att den kommun som kommer att vara mest representerad i styrelsen är kungliga dito. Primus inter pares?

Det andra sammanträdet hölls i Nyköping med tanke på nästa årskonferens. Lokaler har besiktigats liksom en del av hotellen. Vi lovar att göra det mesta av Nyköpings jubileum där naturligtvis vår konferens kommer att utgöra en av huvudpunkterna. Totalt har visiterats 360 arrangemang. Senare kommer KSP-nytt Bengt och programkommittén, med Mats Lindberg, Göran Berfenstam och Jackie Palmer att informera om programmet. I Nyköping är våra representanter Bertil Axelsson och Bengt Guvå självfallet med. Vid årsmötet kommer föreningens framtida inriktning att tas upp. Hur aktiva skall vi vara? Vilka frågor är ni som medlemmar intresserade av att vi driver? Även här finns en särskild grupp med Bengt Gill, Monika Yngvesson, Johan Carlström samt jag själv. Ta gärna kontakt.

Aktiva arbetsgrupper

Våra arbetsgrupper kommer delvis behöva få nytt blod på grund av omflyttningar och annat. Eftersom vi inte har något kansli och styrelsen varken kan eller vill göra allt så är det i arbetsgrupperna det mesta skall ske. Bostadsgruppen, KABO, funderar på hur vi skall gå vidare efter succén med Malmö-konferensen. FOB-gruppen är intresserad av att få in uppslag kring arbetet, men vi vill gärna att ni som medlemmar syns även i KSP-nytt med intressanta bearbetningar. De små kommunernas grupp, AMIKO, arbetar intensivt med de nordiska kontakterna.

Strategisk information

Vi lever ju mitt uppe i förändringens vind och det gäller att kunna hänga med i utvecklingen. För närvarande gäller det kanske i hög utsträckning datorer och data-

kommunikation. Informationssamhället ställer speciella krav på oss tror jag. Det kommer att bli så att information/data kommer att vara tillgänglig för nästan alla som har tillgång till en PC om några år. Vi har inte längre något "informationsmonopol" om nu någon trodde det. Men blotta mängden av information kommer att ställa till trassel för våra politiker och alla i den

Styrelsen i arbete

stora apparaten. Någon måste ta på sig uppgiften att ta fram den "strategiska informationen". Jag tror att det är vår uppgift. Jag tror att inte minst i de kommuner där man arbetar nära kommunalråden så blir det sådan information som efterfrågas. Vi skall kunna ge den och ge den snabbt. Detta är en fråga som jag tycker vi skall prioritera. Våra arbetsgrupper som KOPI och KOPI-prognos är en del av denna utveckling. En annan grupp som vi skulle vilja ha igång gäller arbetsmarknadsfrågor och centrala företagsregister (Årsys och CFAR). Det finns säkert en och annan som retat sig på det senare. Det finns chans att rätta till det i en dialog med SCB.

Vår fasta kontakt med SCB är ju samrådsgruppen, SSKO, och dess arbetsgrupper. I SSKO som sammanträder 4-5 gånger per år, har KSP fyra representanter och kommunförbundet likaså. Det gäller att aktivt påverka SCB att ta fram bästa möjliga statistik så att det blir bra och användbara planeringsunderlag. Hör gärna av er med önskemål och krav till SSKO-representanterna och styrelsens medlemmar. SCB lovade vid konferensen förr jul att leva upp till våra krav på snabbhet och bra möjligheter till bearbetningar.

Många organisationsformer

En annan förändring är vår plats i den kommunala organisationen som diskuteras på många håll. En del av oss hamnar ihop med näringslivsfolket, en del med organisationsutvecklarna. En del utgör en enhet i ett stort stadskontor medan andra sitter som planeringssekreterare vid kansliet. En del åter har samlat alltihop i sin egen lada. Det som binder oss samman även i framtiden tror jag åter har att göra med vår förmåga att tillhandahålla strategisk information och vår förmåga att

kunna hantera nya frågor i inledningsfasen. Vi bör ha den överblick och de arbetsmetoder som lämpar sig för att föra in nya ämnesområden i den kommunala organisationen. Denna styrka bör vi utveckla och det sker bäst genom våra kontaktnät.

I Uddevalla kom frågor kring utvärdering upp sista dagen. När det gäller kommunaldelsreformen som pågår i många kommuner vore det intressant med en utvärdering av vår roll i utvärderingen t ex när det så småningom blir intressant att diskutera om skillnader mellan kommunalar enbart beror på lokala beslut eller brister i fördelningen mellan områden. Om några år intresserade att starta en särskild KSP-grupp kring kommunaldelsproblematiken så kan ni kontakta Svante Gordh i Kalmar.

Som framgår av redan utsänd inbjudan och blänkare i detta nummer av KSP-nytt så har programmet för studieresan spikats i grova drag. Denna resa ser ut att bli mycket blandad inte minst när det gäller kommunikationerna med allt från hurtigrutten till flyget. Det lovar att bli en ljus resa.

Lars Malmberg, ordf

Kommundag i Finland

Den 17.10 1986 anordnade Statens Statistikcentral och Föreningen för kommunal utredning och planering r f med gemensamma krafter en s k Kommundag, som rönt stor uppskattning med allt som allt ungefär 180 deltagare från olika delar av Finland.

Dagens öppning

Kommundagen öppnades av marknadsföringschef Erkki Pentinmäki, som hälsade deltagarna och föreläsarna välkomna. För statistikcentralen var kommundagen i den mening unik, att det var första gången ett så stort antal kommuner kommit samman i egenskap av kunder till det statliga statistikväsendet och för att bekanta sig med Statistikcentralens service och nya produktionsplaner.

På Föreningens för kommunal utredning och planering r f vägnar hälsade dess ordförande, planeringschef Asta Manninen, välkommen.

Statistikcentralens roll som forum för informationstjänsten behandlades av generaldirektör Olavi E Niitamo, som betonade informationens roll i dagens samhälle.

Dagens huvudföreläsare var byråchef Ulf Sandberg från Stockholms stads utrednings- och statistikkontor. Han berättade först om KSP (Föreningen för kommunal statistik och planering) - den svenska systerföreningen till Föreningen för kommunal utredning och planering som verkat i 20 år redan. Den svenska föreningens verksamhet har med tiden antagit ansenliga proportioner. Föreningen för fram den kommunala aspekten i riksomfattande statistikföring, utrednings- och planeringsarbete.

Om samarbetet mellan de Svenska kommunerna och SCB

I andra delen av sitt anförande beskrev Sandberg på vilket sätt och på vilken grund samarbetet mellan kommunerna och SCB (Statistiska Centralbyrån) med åren utvecklats. Han granskade erfarenheterna från de senaste 25 åren. Det har

tagit tid att utveckla samarbetet och krävt att man utvecklat både den administrativa och den organisatoriska verksamheten i KSP och på SCB. De förbättrade metoderna och materien inom den riksomfattande planeringen har varit en förutsättning för samarbetet, liksom också den växande produktionen inom den offentliga servicen, t ex inom dagvården, utbildningen och åldringsvården. I anknytning till den växande servicemängden har det växande behovet av planering och källinformation för planeringen ytterligare accentuerats, vilket Sandberg förde fram som en av faktorerna som påverkar samarbetet. Bland övriga faktorer nämnde han oljekrisen, den ekonomiska försvagningen särskilt i glesbygderna samt de nya smidiga möjligheter den tekniska utvecklingen öppnat.

I detta nu saknar emellertid svenskarna fortfarande ett lägenhetsregister, vilket skulle göra det möjligt att föra statistik över hushållens struktur, om boendevivån, om bostädernas storlek och kvalitet och att på så sätt klara sig utan folk- och bostadsräkningar.

Om de svenska kommunernas informationsförsörjning konstaterade Sandberg, att bara de stora kommunerna har egen statistikproduktion och forsknings- och utredningsverksamhet. Och då är det för speciella ändamål. Huvudregeln inom kommunernas informationsförsörjning är att köpa all den statistik som samordnas på riksnivå från SCB. En fördel med den centraliserade statistikföringen är att begreppen förenhetligas och erbjuder klara jämförelsegrunder.

Slutligen behandlade Ulf Sandberg ännu nyckeltalen för kommunerna samt granskade förutsättningarna för uppgörandet av dessa parametrar och det behov av utveckling som anknyter till dem.

Nyckeltalet är ett slags mätare av ekonomigrad. Det visar kommunens utgifter per verksamhet eller prestation. Kommunernas affärsverksamhet har hållits utanför granskningen av nyckeltal. I kostnadsanalyserna används både brutto- och nettoutgifterna. Kostnadsutgifterna baserar sig på sammandrag av bokföringen baserade på kommunernas bokslut. Uppgifterna om prestationerna och den givna servicen tas från SCBs kommunalstatistik. Kostnaderna ställs i relation antingen till servicens utnyttjare/mottagare eller till kommunernas invånarantal. Nyckeltalen avslöjar vad

kommunens verksamhetsformer och service kostar, samt hur mycket de kostar jämfört med motsvarande kostnader i övriga kommuner eller distrikt eller i hela landet.

Förväntningar på Statistikcentralen

Städernas förväntningar på Statistikcentralen behandlades av Helsingfors stads statistikdirektör Eero Holstila, som underströk informationens betydelse som framtidens viktigaste resurs. Också kommunerna och särskilt de stora städerna har börjat fästa uppmärksamheten vid att aktivt förbättra sin informationsförsörjning. Ur kommunernas informationsförsörjnings framtidssynvinkel ansåg han det av central betydelse att de samhälleliga basregistren fås i skick. Kommunernas och statens resurser bör samordnas för att få till stånd ett fungerande system av basregister.

Det är till fördel för informationsförsörjningstänkandet om det kan basera sig på en klar statistisk åskådning. Enligt Holstila är Statistikcentralen det ställe i Finland där den statistiska sakkunskapen koncentrerats. Han betonade kommunernas och Statistikcentralens gemensamma intresse i att göra informationsförsörjningstänkandet känt. Han berömde det som Stadsförbundet gjort för att förbättra informationsförsörjningen.

Siilinjärvi kommuns planeringssekreterare Kalle Savolainen berättade om de förväntningar landsortskommunerna ställer på Statistikcentralen. Han ansåg att befolkningsstatistiken var ändamålsenlig och tillräckligt snabb och att ALTIKA lämpar sig bra för kommunalberättelsens statistikdel. Som nackdelar klassificerade han bl a informationsförsörjningens prissättning, att man skapar marketindedness i informationsförsörjningen samt oklarheten i utbudet av statistiken.

Som förbättringsåtgärder föreslog Savolainen bl a att skapa ett fullständigt arbetsplatsregister med uppgifter om företag och verksamhetslokaler, att skapa och bygga ut informationsförsörjningstjänster som bättre än i dag kunde betjäna kommunernas planering och beslutsfattande, exempelvis de för kommunerna avsedda grundläggande informationsförsörjningspaketen, att utveckla den regionala informationsförsörjningen, att sätta fart på anskaffandet av maskinspråkskommunikationer samt att öka informeringen.

Statistikcentralens anförande

Statistikcentralens representanter svarade på kommuninstansens hemställanden. Direktör Eero Keikkonen behandlade i sitt andragande kommunerna som kunder till Statistikcentralen. Produktionschef Kaija Hovi berättade för sin del om initiativen för att utveckla företagsregistret.

Folkräkningarna behandlades i två anföranden. Överaktuarie Jorma Ikonen behandlade år 1985s räkning, och produktionschef Aarno Laihonen berättade om framtiden, d v s år 1990s räkning. Specialutredare Lea Parjo gav en översikt över Statistikcentralens databaser.

Slutligen

Huvudtemorna under frågetimmen gällde prisen, nyckeltalen, datasekretessen, decentraliseringen av Statistikcentralens informationstjänst samt samarbete och rationalisering inom informationsproduktionen. Stadsförbundets informationsför-sörjningschef Erkki Karimaa berättade om Stadsförbundets aktuella projekt.

Av Anneli Pulkkinen, sekreterare
i föreningen för kommunal
utredning och planering

Till Nordkalotten för halva priset

Du har väl fått inbjudan till KSPs resa? I år går den till Nordkalotten och midnatt-solen, den 7-15 juni. Resans pris är ca 4.200 kronor. Programmet är mycket intressant och många bör därför kunna få hela kostnaden betald av sin arbetsgivare. Om Du trots allt detta skulle få problem, så är möjligheten ändå stor att Du ska kunna få resan för ungefär HALVA PRISET!

Hör här: Kostnaden för resan är avdrags-gill i Din självdeklaration, om den god-känns som studieresa. Då brukar följande två grundkrav ställas:

- 1) Resan ska ske i tjänsten, d v s arbets-givaren betalar Dig vanlig lön under tiden.
- 2) Av resans program ska framgå att det är fråga om studier (och det gör det!).

Du ska också ha möjlighet att styrka ovanstående, om taxeringsnämnden begär det. Anmäl snarast Ditt deltagande till Lena Eriksson, på anmälningsblanketten eller per telefon 0122 - 132 40.

Johan Carlström

Yrkesetik för statistiker

Etiska regler för hur man bör bete sig i statistisk verksamhet har arbetats fram av en grupp tillsatt av ISI = International Statistical Institute. Sverige har varit representerat i gruppen av SCB genom avd dir Edmund Rapaport. Resultatet finns i en skrift med titeln "Yrkesetisk deklaration", vilken härmed anmäles och rekommenderas KSPare.

Reglerna är naturligtvis inte tvingande men i hög grad värda att känna till och följa, tillkomna som de är p g a länge kända behov av att finna en kodex för hur man skall arbeta objektivt med statistisk information, så att risken för feltolkning eller missbruk minimeras.

Grundtanken är axiomatisk: tillgång på väl underbyggd information är till gagn för såväl samhället/individerna som kollektiv. Från och till kan det visserligen finnas intresse från personer eller grupper att undertrycka objektiv information som inte för tillfället passar den egna ideologin eller verksamheten. Denna strutsattityd dikteras ibland av rädsla för verkligheten, ibland av medveten taktik i en särskild fråga. I båda fallen rör det sig om en svaghet i agerandet. I ett öppet samhälle kommer ju snart nog sanningen ändå i dagen och då på ett ofta pinsamt avslöjande sätt. Det hör till den statistiska yrkesrollen att förklara och söka motverka sådana attityder och betenden. Företeelsen är inte alldeles ovanlig i den kommunala planerings- och beslutsmiljön, så KSPare har här, som vanligt, en god mission att fylla.

De olika momenten i den yrkes-etiska kodexen är i korta satser följande:

Skyldigheter mot samhället

- * Att överväga motstående intressen
- * Att utvidga statistikens tillämpningsområde
- * Att eftersträva objektivitet.

Förpliktelser mot arbetsgivare/finansier

- * Att klargöra förpliktelser och roller
- * Att opartiskt bedöma alternativ
- * Att inte föregripa resultat.
- * Att skydda förtroelig information.

Förpliktelser mot kolleger

- * Att upprätthålla förtroende för statistiken
- * Att redovisa och granska metoder och resultat
- * Att sprida etiska principer.

Skyldighet gentemot undersökningspersoner

- * Att undvika obehörigt intrång
- * Att informera och erhålla samtycke
- * Att skydda undersökningspersoners intressen
- * Att upprätthålla sekretess om identiteter.

Satserna kan verka självklara och välbekanta till sin innebörd, vilket talar för att efterlevnaden inte skall behöva kännas egendomlig eller svår. I många fall kan dock den faktiska situationen vara komplex och fordra en del eftertanke. En kommentar finns också till varje sats. Jag skall som illustration ta satsen "att informera och erhålla samtycke".

Även om deltagandet i en undersökning är påbjudet i lag (t ex FoB), bör det ändå föregås av tillräckligt riklig information om villkoren för och syftet med deltagandet. I en undersökning med frivilligt deltagande får inte de utvalda personerna bibringas föreställningen att de måste delta. De skall vara medvetna om sin rätt att vägra i vilket skede som helst av undersökningen, av vilken anledning som helst och att ta tillbaka uppgifter som de tidigare lämnat. Information som kan tänkas påverka en undersöknings-persons villighet att delta skall inte med avsikt undanhållas.

Den yrkesetiska skrift som här anmäls är utgiven av SCB. Jag har föreslagit att den skall distribueras till KSPare, vilket mottogs med välvillig förståelse. Kanske kommer den.

Rolf Frankenberg

Marknadsför FoB-en

SCB har lagt ner ett omfattande arbete på att informera om folk- och bostads-räkningen 1985. Huvuddelen av informationsinsatserna inföll i samband med tidpunkten för själva räkningen. Vi inom KSPs FoB-arbetsgrupp anser att även resultaten måste marknadsföras. Inför kommande FoBar måste politiker och allmänhet informeras om nyttan. Utöver SCBs pressmeddelanden är det viktigt att de enskilda kommunerna gör informations-insatser. Som bilaga till detta KSPnytt har vi fogat ett fint exempel från Kristianstads kommun.

FoB-gruppen

Limericktävling

Som ett litet efterspel till festligheterna vid föreningens 20-årsjubileum följer här en sammanställning över de prisbelönade limerickarna, som vid midnatt upplästes av en något beskänkt toastmaster.

Segraren presenterade sig under pseudonymen "Skåning" och bidraget låter som följer:

En prognoserande planeringschef från Hudiksvall
extrapolerade kurvor en kväll när han var knall
Allt skulle bara öka
i samma takt han kröka
När han vaknade hade han fått kommunen på fall!

Andra pristagaren (eller kan det heta -tagarinnan) uppger sig
representera Finspångs kommun. Hennes bidrag är:

En kanonbrukspatron ifrån Finspång
ville gärna ta ett hålligångsprång
så han sköt en salut
med en stor laddning KRUT
nu från himlen han hör KSPs sång!

På tredje plats smög sig "Tänkande tänkare" från "Stockholm
med omnejd" in. Också han appellerade till sina ev bekanskap
med KRUT och tänka sig - det gav resultat i prislistan.

En demograf i Gamla sta'n
jämförde fördelningens medeltal och median
Sa, här måste absolut
finnas en gammal KRUT
som gör fördelningen sned som fan!

En fjärde pristagare korades även. Vid närmare betraktande
visade denne pristagare sig vara två, vilket medförde ett mindre
bryderi beträffande själva priset. Den överlämnade livremmen
med Göteborgs vapen var dock förhoppningsvis så lång att både
Jan-Olof och Anders samtidigt kunde begagna densamma hemma
i Karlstad. Så här lyder deras alster:

En energiplanerare i Karlsta'
som för politiker ville en vals dra
sa, det ordnar sig väl,
säg till kärnkraft farväl,
för sola' vår - värme skall alstra!

Morsning Rune G

Nya medlemmar

Planeringssekreterare Gunilla Andersson, Kommunkansliet,
Marks kommun

Planeringssekreterare Eila Eriksson, Kommunkansliet, Umeå
kommun

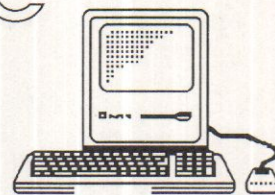
Planeringssekreterare Ulla-Britt Hallin, Ragunda kommun

Planeringssekreterare Göran Lindblad, Ekonomikontoret,
Jönköpings kommun

Planeringssekreterare Jörgen Mark-Nielsen, Ockelbo kommun

Planeringschef Karl-Gustav Palmér, Planeringskontoret,
Södertälje kommun

KSP - MAC

Har någon sett min lilla hund?

Den kom till världen för ett par år sedan. Det
var när vi höll på med KOPI-rapporten
"Datorn i planeringssekreterarens arbete".
Den fick t o m äran av att vara med på
omslaget.

Den har fått figurera på olika ställen sedan
dess. Nu senast hamnade den i en
"normalfamilj" i Kristianstad. (Men
tala inte om för den att den inte räknades med
i hushållet i FoB-85. Den blir så ledsen då.)

Så här kan hunden leka i MacPaint.
Den kan bli längre.
Och den kan bli större.
Och den kan ställa sig på bakbenen.
Nä, det blev visst på svansen istället.

Nu har vi mer avancerade övningar för oss.
Vi är med i någonting som kallas för "Desk
Top Publishing" Hunden vet inte vad det är.
Och det vet knappt jag heller.

Vi kör med ett lay-out-program. Med ett
sådant program kan man placera texter,
bilder, hundar, diagram etc helt flexibelt i sitt
dokument.

Detta nummer av KSP-nytt är framställt med
ett sådant program. Liksom också det
bifogade bladet om FoB-85-redovisningen.

Vi Mac-entusiaster gratulerar redaktören till
att ha fått ett bra verktyg att arbeta med! Och
önskar honom välkommen in i Mac-gänget!

Nu ska min lilla hund ut och resa. Den följer
med en diskett till Hudiksvall. Jag hoppas den
blir väl omhändertagen. Och att den kommer
till sin rätt i KSP-nytt.

Med hälsning från
Mac-entusiasterna

Bengt Nilsson